

Imagine Science:

Den innbilte konflikten – Om naturvitenskap og Gud

Seminar på Veritaskonferansen, oktober 2023.

Professor Sverre Holm, Fysikk, Universitetet i Oslo

[[Transkribert fra opptak](#) fra foredrag opprinnelig holdt med bilder på skjerm, ved hjelp av UIO Autotekst (Whisper fra OpenAI)]

Richard Dawkins uttrykker noe veldig mange i vår tid tror på. Han sier at Kirkens moral krever at det er et skarpt skille mellom Homo sapiens og resten av dyreriket. Et slikt skille er grunnleggende antievolusjonært, sier han. Det er mot vitenskapen.

Vi er bare som et hvilket som helst dyr. Vi er bare atomer, molekyler i bevegelse, som tilfeldigvis er blitt oss, vår bevissthet. Vår moral, vårt menneskesyn, er bare en tilfeldighet som er blitt til av naturen. Dette er det ene bildet av oss selv, noe som veldig mange tror på.

Og så har vi det andre bildet. Gud er opphavet, Gud er årsaken årsak, Kristus er den allmektige Pantokrator.

For i Kristus er alt blitt skapt, i himmelen og på jorden, det synlige og det usynlige, troner og herskere, makter og åndskrefter, alt er skapt ved ham og til ham. Han er før alt og i han ble alt sammen. Og han er alfa og omega, den allmektige.

Her tegnes det jo et helt annet bilde. Mennesket skapt i Guds bilde, i en natur som har en mening for oss.

Dette er den konflikten som min bok, Den innbilte konflikten, handler om. I dette foredraget skal jeg komme inn på fire temaer:

1. Først, tre store spørsmål som mange tror at naturvitenskap har svar på.
2. At det går an å forklare ting på flere forskjellige måter.
3. Litt om hvordan det egentlig ble konflikt historisk.
4. Og siden denne konferansen handler om et C.S. Lewis jubileum, må jeg ha med C.S. Lewis og hans forhold til evolusjon.

Tre store spørsmål

Når jeg ser bøker med temaer som disse tre, «The Universe from Nothing», «Liv - historien om universets mest spektakulære oppfinnelse», «Consciousness Explained», ser det ikke ut som vitenskapen sier at dette har vi peiling på?

- Universet har vi peiling på.
- Liv, hvordan liv ble til, har vi peiling på.
- Hvordan vår bevissthet, hvordan vi ble mennesker, dette kan vi forklare.

Og det er det mange som tror på.

Men for å ta det første først – fra gresk tid har vi dette at «intet oppstår av intet», men det tror man ikke lenger nå. Kan et univers oppstå fra intet? Heldigvis er det ikke alle som aksepterer det.

Men Stephen Hawking var en av dem: «fordi vi har gravitasjonsloven kan og vil universet skape seg selv fra ingenting» sa han.

Og så trenger man ikke være veldig dyp filosofisk for å skjønne at dette var da ikke ingenting. Det var jo gravitasjonsloven. Den var jo der, tydeligvis. Så det var jo ikke ingenting. Så grunn var hans filosofi. Men dette er det likevel mange som tror på.

Vi har jo den modellen i dag med det store smellet, Big Bang. Og det interessante er jo at det er en prest som kom med dette bildet. Det var Georges Lemaître, som på 30-tallet skjønte at universet ekspanderer.

Det har ekspandert gjennom 13,7 milliarder år. Dermed må det ha vært noe veldig smått en gang. Nå sier ikke vitenskapen mer, for det stopper et eller annet sted her, det blir så store tettheter og så høye temperaturer at vi aldri har opplevd det noe sted på jorden, så vi vet ikke om naturlovene går helt tilbake, men det går ganske langt tilbake, da.

Big Bang minner jo faktisk litt om skapelsesberetningen. Det startet med noe. Det startet på et tidspunkt. Universet er ikke evig, som mange trodde før.

Hva med ... Ja, en singularitet ... Hva med liv?

Her er tre titler på bøker eller artikler: «Universets mest spektakulære oppfinnelse», «The Origins of Life», «From the Birth of Life to The Origins of Language». Titlene gir lett inntrykk av at dette er noe vi har peiling på.

Hvis man leser litt mer, så ser man noe annet. Her er en artikkel av noen andre kjente forskere, «Livets opprinnelse, hva vi vet, hva vi kan vite, og hva vi aldri vil vite.» De sier dette: “Until the principles governing the process by which life on earth emerged can be uncovered.” Hvis du leser den setningen to ganger, så skjønner du at vi har ikke avdekket hvordan livet er blitt til. Men det står på litt kronglete språk.

Hvis du går til vitenskapslitteraturen, og ikke popforskerne eller kjendisforskerne, men den ordentlige vitenskapslitteraturen, så ser man at man har en viss ydmykhet på disse spørsmålene.

Jeg har gjort det til et prosjekt å prøve å finne sånne artikler om disse store spørsmålene, fordi jeg tror det er viktig å få dem fram. For er det noe naturforskere ikke liker, så er det å si at vi ikke vet. De vil vite, for de vil ikke si at vi ikke vet. Men her er det noen som tør å si at vi faktisk ikke vet. Det syns jeg er bra.

Og her en popularisator, John Horgan, som jeg har litt sans for, som vitenskapsjournalist: «Pst, ikke fortell kreasjonistene det, men forskerne har ikke peiling på hvordan livet ble til.» Sånt kan ikke forskere si, men vitenskapsjournalister kan si det. Han er ikke en kristen, men han har sett noe som mange ikke har sett.

Og så kommer vi til det tredje, med menneskets rasjonalitet. Her er Daniel Dennett, kjent ateistisk filosof. Hvis du ser på artikler, dette er fra i fjor, om teorier om bevissthet: «vil lede til en dypere forståelse av dette.» «Det aller dypeste av mysterier,» sier det.

Her også. Det står med store bokstaver. Vi vet ikke, ikke sant? Det er jo ikke bare kristne som vitser med Dennets bok. Noen kaller den for «Consciousness» bortforklart.

Så det er poenget mitt. Disse kjendispopularisatorene av vitenskap, de forteller dere og oss, sine fantasier om hva de gjerne ville at vitenskap skulle ha fått til, men det er ikke sant.

Å forklare ting på flere måter

Og så, for å utdype bildet, mitt andre poeng her. Det fins flere måter å forklare ting på. Jeg har et bilde som jeg håper virker. Det skal gi dere en viss stemning. Hvis du setter opp disse fire forklaringene på solen eller en morgen:

Einstein har noen ligninger. [Det er feil ligning, men det er ikke så mange som ser. Men det har ikke noe med lyset å gjøre.] Her er et maleri, en musikk komposisjon, og et bibelvers som forteller om Guds ære. Kan vi si at det er bare van Gogh som har sett det? 'Dette er feil, dette er feil, dette er feil'? Det er jo selvfølgelig ikke sånn.

Det er ikke bare Einstein som kan forklare lys og lysbrytning og solens gang osv. van Gogh kan også forklare det eller beskrive det. Grieg kan gjøre det, og kong David eller hvem som nå måtte ha skrevet Salme 19, kan gjøre det.

Så det er bare å åpne perspektivet litt for at det finnes mange måter å forklare ting.

Jeg har brukt denne illustrasjonen mange ganger, kanskje noen har sett den før? Men her ser vi noe alle kjenner, Thorbjørn Egners «Folk og røvere i Kardemomme by,»

Og alle har sikkert lagt merke til at Kasper og Jesper og Jonathan starter som røvere, og ender som integrerte samfunnsborgere. Og så kan vi stille oss spørsmål: Hvorfor skjedde det? Hva var årsaken til at de ble integrert?

Ja, de var med å slukke en brann, og de så at de kom til nytte, og de ble sett, kanskje. Det er mange forklaringer.

Men det fins altså en helt annen type forklaring. Den forklaringen er Thorbjørn Egner. Thorbjørn Egner ville at det skulle bli sånn. Det er forklaringen, ikke sant? Thorbjørn Egner er opphavet til hele fortellingen.

Du kan lese hele fortellingen. Du finner ikke Thorbjørn Egner der. Men han er jo der overalt. Men du finner ham ikke.

Dette er litt sånn Guds relasjon er til skaperverket. Han er overalt, men vi ser ham ikke. Og hans vilje gjennomsyrrer det. Det er blitt som det er blitt på grunn av Gud, men vi ser det ikke.

For Gud er det vi kan kalle årsakenes årsak. Han er ikke en årsak blant andre naturlige årsaker, men opphavet til hele historien, ikke sant.

Den naturforskeren, Georges Lemaître, som kom med Big Bang-teorien, han var ganske anerkjent før andre verdenskrig. Her er bilde av ham sammen med Albert Einstein.

Lemaître sier han følger to veier til sannheten. Og han forteller hvorfor han ikke finner noen konflikt mellom vitenskap og religion. Allerede på 1930-tallet var det en del av den store fortellingen i kulturen vår at det var konflikt.

To veier til sannheten. Han var veldig klar på å si det, men det var ikke han som hadde funnet på det. Dette er et begrep vi har helt fra tidlig kirkehistorie og i middelalderen.

Dette er Guds to bøker, som vi kan kalle det. Gud er opphavet til naturen. Gud er også opphavet til – det brukes forskjellige ord - Nåden, Jesus Kristus eller åpenbaringen i Bibelen.

Middelalderen brukte veldig mye begrepet Nåden om dette.

Og vi ser dette bildet her. Det er fra et overraskende sted for mange. Hvis vi tar fram dette seglet. Dere må se litt på det først, hva det er. Så må dere ta fram alt dere kan om latin. Og det er kanskje ikke så mye!

Men det er altså seglet til Nordens første universitet fra 1477, Universitetet i Uppsala. Og hvis du ser her, så står det «Veritas», og nå trenger jeg ikke oversette det, tror jeg. «Naturae», naturens sannhet, «Gratiae», nådens sannhet. Det er det doble bildet. Dette var universitetenes motto i middelalderen. Dette er, som veldig mange universitet, opprettet ved pavelig dekret.

Og så tenker jeg meg at det går en skillelinje mellom hvordan ting virkelig er, og hva slags kunnskap vi kan få om tingene. Med naturen kan vi få kunnskap gjennom naturvitenskap, ved nåden gjennom teologi, ved å si det litt skissemessig.

Dette er sånn det virkelig er, ontologien, for de som liker sånne ord. Og dette er det vi kan vite, eller det vi vet, epistemologien.

Og så kan vi ende opp med at det enten er sammenheng mellom disse to? Er det selvstendighet – altså at de ikke har noe med hverandre å gjøre? Eller er det sammenstøt?

Sånn som jeg skisserte det hele, så skjønner dere jo hva jeg mener her. For i og med at dette er samme kilde, så er det blitt noe feil hvis det er sammenstøt. Det må jo være sammenheng. Det er sammenheng der det starter, da må det være sammenheng i hvordan vi finner ut av det også.

Men vi har mange eksempler på sammenstøt, som eksempel fra Richard Dawkins. Det er naturvitenskapen som spiser seg inn på områder som har med mening å gjøre, som egentlig er teologiens og filosofiens område, når man sier 'det er ingen mening', 'alt er meningsløst'.

Og så fins det eksempler på teologi som spiser seg inn på naturvitenskapens område også. Så vi må respekterer hverandres grenser.

Jeg skal si litt om meg selv i denne sammenheng, fordi jeg er vokst opp på den siden der [naturvitenskapen], og så skjønte jeg dette [nåden] da jeg begynte å bli voksen.

Jeg er ikke vokst opp i noen kristen familie selv. Jeg er vokst opp med disse tingene her: Teknologi og elektronikk. Fortsatt samler jeg på gamle Tandberg, for i min ungdomstid var Tandberg det store. Det er noen som nikker her. Veldig godt å se. Takk! Jeg har noe til overs, så vil dere kjøpe noe, så si fra!

Men jeg hadde til og med adresse Forskerhagen. Jeg vokste opp nord for Oslo, på Kjeller. Min far jobbet som forsker på forskningsinstituttene der. Alle naboene var forskere.

Ingen trodde på Gud, så langt jeg har klart å registrere, det er mulig det var noen.

Hvordan fant jeg ut av disse to sannhetene? Vel, jeg kom til et punkt, sånn ca. som 14-åring, hvor jeg skulle confirmere meg, og fant ut at det kanskje var en gud, men Jesus fikk jeg liksom ikke fasong på. Jeg valgte å ikke confirmere meg, og fikk stort bifall fra min far. Dette hadde jeg også gjort hvis kulturen på 30-tallet hadde gitt mer rom for det, sa han

Dette er Skedsmo kirke, fin middelalderkirke skjønte jeg senere, hvor jeg da ikke konfirmerte meg. Men så ... i 1969. For jeg gikk en vei videre fra dette.

Jeg hadde to gode venner, Hans Jørgen og Bjørn, som inviterte meg inn i en gruppe hvor vi skulle snakke om Bibelen. Og det som skjedde, var at jeg oppdaget noe som jeg har hatt litt problemer med å sette ord på, men som Den katolske biskopen i Trondheim har hjulpet meg til å sette ord på.

Erik Varden skrev en bok, «Lengsel er mitt vesen». Jeg skal ta hans historie først, så skal jeg ta min etterpå, for det er lettere å fortelle den da. Han sier at han også vokste opp uten noen kristen påvirkning i Østfold.

Hans far var veterinær. Han forteller om at hans far kom tilbake fra et oppdrag han hadde på en gård. Det hadde vært midt på sommeren, veldig varmt, og så hadde bonden på gården gått med bar overkropp, og han hadde sett ryggen hans, og der var det fullt av striper etter piskeslag. Dette var etter tortur i tysk krigsfangenskap.

Og så begynte han selv å føle seg sårbar, og så sier Erik Varden:

Jeg forsto at verden var et truende sted, at menneskelivet bar i seg et umåtelig potensial for lidelse, og jeg forsto at man for å leve må lære å se døden i øynene.

Dette tunge jeg bar med meg inn i ungdommen, var grunnleggende sett en sannhetssøken.

Og så, som 16-åring, eller i hvert fall i tenårene, var det klassisk musikk som ledet ham til Kristus og etter hvert også den katolske kirken.

For meg så var det at jeg vokste opp med psykisk sykdom i familien, og jeg så noe av det samme. Hvorfor er det sånn? Hva er forklaringen?

Og når jeg ble eksponert for Bibelen gjennom mine to venner og så den forklaringen at mennesket har vendt seg bort fra Gud, og vi står i skyld overfor Gud, så skjønte jeg at dette er jammen meg en veldig god forklaring, mye bedre enn jeg har sett noe annet sted, og da følte jeg at Gud åpnet øynene mine til at dette var veien å gå.

Vi leste antageligvis Johannesevangeliet, men jeg husker det ikke. Men jeg har lest Johannesevangeliet sammen med ikke-kristne senere.

Og hvordan gikk det med konfirmasjonen min? Jeg har en yngre bror, tre år yngre. Jeg bestemte meg for å konfirmere meg sammen med ham. Som 17-åring sammen med 14-åringer på konfirmasjon. Jeg kom der av overbevisning og dette var en bekjennelse fra min side. Altså er det masse fnisete 14-åringer, ikke sant? Men jeg gjennomførte det. Med Guds nåde, kanskje, får vi si i dag, skjønte jeg. Så det var min konfirmasjon.

Hva med min far? Nei, han sa ikke noe, men sånn 10-15-20 år etterpå ga han meg en bok med kommentar til Jesaja til bursdagen. Så skjønte jeg at han hadde akseptert det.

Dette var det som gikk opp for meg også, at «jeg tror på kristendommen på samme måte som jeg tror at solen er stått opp, ikke bare fordi jeg ser den, men fordi jeg ved hjelp av den kan se alt annet.» (C S Lewis)

Dette er jo slik at Gud åpner noe for deg, og du responderer med at Kristus skal være Herre over alt du gjør. For meg ble det Bibelen som ble åpnet. Og det har jeg lyst til å si, særlig til dere som

er unge: Kjør på og kultiver forholdet deres til Bibelens ord, og eksponer dere for det daglig. Det ble sagt i talen i dag, det er noe med en åndelig vask eller noe sånt ... Var det ikke et sånt ord han brukte? Det gjør noe med deg selv om du ikke merker det akkurat der og da.

Så det var min historie. Og det var altså som 16-åring jeg tok imot Kristus, og som 17-åring jeg konfirmerte meg.

Hvordan ble det konflikt?

Men så spørsmål tilbake til temaet mitt. Nå har jeg sporet av litt med vilje. Hvordan ble det konflikt? Hvordan ble det konflikt med et sånt utgangspunkt som Newton og hans bok fra 1687: «Matematiske prinsipper for naturfilosofi,» tror jeg er riktig oversettelse fra latin

Hva skriver han i andre utgaven av Principia, som vi kaller den nå? Han skriver:

Det er sikkert at denne verden, med en så vakker variasjon i former og bevegelser, ikke kunne oppstå fra noe annet enn den fullkomne frie viljen til Gud som sørger for å styre alle ting. Fra denne kilde er det at de lover som vi kaller naturlover, har strømmet.

For disse naturforskerne, naturfilosofene, på 1600-tallet - veldig mange av dem - var det helt klart at det er ingen mening å snakke om naturlover når vi ikke har en lovgiver. Og naturlovsbegrepet kom først ordentlig på banen på 1600-tallet. Det var nevnt lite grann før òg, men særlig da. Dette er utgangspunktet for naturvitenskapen.

Og så, i løpet av én eller to generasjoner, hva var det som skjedde? Jeg må si at jeg er blitt kjempeoverrasket over Voltaire, fordi jeg har lært på skolen at han er nærmest opplysningstidens profet, som har gitt oss så mye bra. Har ikke dere også lært sånne ting på skolen? «Voltaire skal vi se opp til. Han er bra.»

Jeg er ikke så sikker på det nå som jeg har begynt å lese ham. Han sier:

Kristendommen er den latterligste, den mest absurde og den blodigste religion som noen gang har infisert verden. Det eneste jeg beklager ved at jeg snart dør, er at jeg ikke kan hjelpe deg i denne edle virksomheten med å utrydde fra verden denne beryktede overtroen.

Dette er opplysningstidens mørke side. Og så sier han.

Om hundre år vil det ikke være en bibel på jorden, bortsett fra de som spesielt nysgjerrige kan finne i museer.

Det paradoksale er at han hadde et hus like ved Genève, på fransk side. Sånn 50 år omtrent etter hans død, kjøpte lederen for Genève's evangeliske selskap det huset og brukte det som lager for det sveitsiske bibelselskapet. Så det var stappfullt med bibler i hans hus. Så denne «profetien» her har ikke slått til. Dette er Frankrike.

I England har vi Edward Gibbon, kjent for sin «The Decline and Fall of the Roman Empire» fra 1776 og utover. Han skriver masse om Kirken. To kapitler, tror jeg: «Kirken var fornuftens fiende.»

Og når vi kommer til den franske revolusjon, har vi en progressiv matematiker, statsviter, Condorcet. Boken «Historisk syn på fremskrittet til det menneskelige sinn» ble utgitt posthumt etter hans død. Han døde, han ble faktisk henrettet i den franske revolusjonen. Antageligvis, vi er ikke helt sikre. Men han sier 'forakt for vitenskapen' var et av kristendommens første trekk, og 'kristendommens triumf var vitenskapens og filosofiens fall'.

Så her har vi det allerede i opptakten mot den franske revolusjonen.

Det er Newton kontra Voltaire. Jeg har tenkt på hvorfor det ble sånn, og du kan forklare det med filosofiske moteretninger, og jeg vet ikke hva, men jeg syns faktisk at dette bibelverset fra femte Mosebok forklarer det meste. Det er altså om Israel og inntoget i det lovede landet. «Jeg vil føre dem inn i det landet jeg med ed har lovt å gi deres fedre, et land som flyter med melk og honning» Newton og flere førte oss inn i vitenskapens land, om du vil. «Men når de har ett og er blitt mette og fete, da vil de venne seg til andre guder og dyrke dem og forakte meg og bryte min pakt.»

Er det ikke det som er skjedd, da? Jeg tror det. Det er den åndelige, bibelske forklaringsmodellen.

C.S. Lewis og hans forhold til evolusjon

Jeg har lyst til å si litt om C.S. Lewis og litt om evolusjon, fordi det er det som kristne kanskje strever mest med når det gjelder vitenskap, og det er også det som mitt sitat fra Richard Dawkins går på.

Hva sa C.S. Lewis? Han skilte mellom evolusjon og myte. Og så har han noen fine holdninger som er vel verdt å ta med seg. Han sier i et brev at han ikke kan skjønne at «han i min alder kan bli god nok biolog til å diskutere med darwinistene.» Det er en veldig ydmyk holdning til en naturvitenskap, for han hadde egentlig veldig stor respekt for naturvitenskap når den holdt seg innenfor sine rammer.

Det er altfor mange kristne som kaster seg ut i naturvitenskapelige diskusjoner og bruker bare sin intuisjon: «Det kan ikke ha blitt sånn og kan ikke ha blitt sånn ... Det er helt umulig». Og så blir det bare latterlig.

Jeg er jo ikke biolog, men jeg kjenner det igjen fra fysikk og det å bruke kvantefysikk til å forklare noe åndelig eller noen medisiner eller et eller annet som er helt på jordet når det gjelder fysikk. Jeg innbiller meg at når evolusjonsbiologier hører amatører legge ut om evolusjon, så blir det like dumt.

Denne holdningen hadde ikke C.S. Lewis. Han ville ikke prøve seg som biolog og diskutere slik. Men han sa noe allikevel. Han sa det at «I vitenskapen er evolusjon en teori om endring. I myten er den et faktum om forbedring.» Og det interessante er at – dette sa han på slutten av 40-tallet – han bygget det på et direkte sitat, fra John B.S. Haldane, som var en av arkitektene bak neodarwinismen på 1930-tallet. Det er fra en bok han skrev i 1927.

Haldane var en interessant person. Han var marxist, og han var ateist. Han fant seg ikke til rette etter hvert i England, så han emigrerte til India, fikk indisk statsborgerskap og døde der. Veldig fargerik person, men altså ateist. Og der hadde CS Lewis funnet sitt standpunkt.

Og jeg har sett på om det faktisk fortsatt er sånn at han har rett, at dette handler om endring, men ikke om forbedring. Og så har jeg gått og sett på vitenskapslitteraturen i dag. Dette er ikke helt fra i dag, men det er fra Nature 1995, som jo er det mest anerkjente naturvitenskapelige tidsskriftet, eller et av dem.

Det snakker om evolusjonære transisjoner. Og så sier de «Det er ingen teoretisk grunn til å forvente at evolusjonære avkom/ avstammingslinjer øker i kompleksitet med tiden, og ingen empiriske bevis på at de gjør det». Likevel sammenligner de og sier at noe er mer utviklet enn noe annet, og mer komplekst enn det, osv., osv. Ja, det er det jeg har skrevet her.

Og hva er det de mener med det, Szathmary og Maynard Smith? De mener disse tingene her. Dette er en slags biologiske transisjoner, som jeg har tegnet som progresjon. Det er ikke alle som er enig i det.

Dette er protoceller. Genetisk materiale før liv, altså første liv, som er enkle bakterier, det er celler uten kjerne, og så er det eukaryote celler med kjerne som vi består av, og så er det plastider som er eukaryote celler som tar opp lys, og så kan du få fotosyntesen til å funke. Så er det flercellede organismer, planter, dyr, sopp, og så er det det menneskelige. Mennesker med naturlig språk.

Dette er i listene de har over evolusjonære transisjoner. Og så sier de altså at det er ingen teoretisk grunn i evolusjonsteorien til å forklare hvorfor vi har gått fra den ene til den andre. Det er et faktum at det har skjedd, men vår teori forteller oss ikke hvorfor dette kan ha skjedd. Og da må vi merke oss at det inkluderer menneskelig bevissthet.

Og i andre bøker, som *Evolution: a very short introduction* (2017):

To andre og for det meste uløste problemer i evolusjonen, i hvert sitt ytterpunkt av livets historie, er opprinnelsen til de grunnleggende egenskapene til levende celler, altså livets opprinnelse, og opprinnelsen til menneskelig bevissthet.

Og så fortsetter de, er det «progresjon i evolusjonen», altså som jeg har tegnet?

Svaret er et klart ja, men det er ingenting i teorien om evolusjon ved naturlig utvalg som tyder på at dette er selvsagt. Og selvfølgelig er bakterier fortsatt en av de mest tallrike og vellykkede livsformene.

Så der ser du at selv i dagens vitenskapslitteratur så påpekes det ukjente. Richard Dawkins er veldig uvitenskapelig, rett og slett, når han sier at skillet mellom mennesker og dyr er veldig uvitenskapelig. Han sier det er uvitenskapelig fordi evolusjonen tilsier at det ikke er sånn. Men det er faktisk ikke sånn. Han tar faktisk feil.

Så for meg har det vært litt av en åpenbaring å se at hvis du prøver å gå på den beste vitenskapen, så ser du at de er ydmyke overfor disse store spørsmålene.

Den virkelige konflikten

Hvem er vi da? Vi er også skapt i Guds bilde, med vilje, intensjoner, rasjonelle, intellektuelle evner, tanker om nåde og død, kreativitet, trang til skjønnhet, godhet, sannhet, mening, evner til høyere matematikk. [Det siste liker jeg]

Og vi har språk, ikke sant. Det er interessant at når hjerneforskere prøver å måle med objektive målemetoder på hjernen, finner de ikke trang til skjønnhet eller kunst og musikk. Det at vi kan nyte det, og så videre.

Det gjelder også det med språk, som jo også var en av disse evolusjonære transisjonene.

Så jeg bare kjører på videre med vitenskapelige artikler, for det er nå min sjanger, da. «The Mystery of Language Evolution» er det en artikkel som heter. Der har vi det igjen, ikke sant? Noam Chomsky – det er vel kanskje noen som har hørt det navnet? Han har vært aktiv forsker siden 50-tallet og må være noe sånn som 95 år nå.

Og Richard Lewontin, ateistisk evolusjonsbiolog, Ian Tattersall er en kjent paleontolog. De har samlet folk over et veldig bredt fagfelt, og så har de studert ikke-menneskelige dyr, og ikke funnet

paralleller. Fossiler, arkeologiske funn, gir liten forståelse av språk. Genetikk: det er minimal forståelse av genetikken bak språk. Og evolusjonsmodeller bygger på ubegrunnede antagelser.

Så sier de det er en mengde av ideer og en slående mangel på bekreftelse. Det er disse ideene du blir servert når du får høre forklaringer på menneskets språkevne, menneskets bevissthet. Men det er en slående mangel på bekreftelse.

Vi vet nesten ikke noe om språk fra før vi har skriftlige språk. Og det har jeg glemt helt når det var, men det er sånn 3-4-5 000 år før Kristus. Der stopper den skriftlige historien, og før det har vi ikke noe særlig.

Så det er dette CS Lewis nå snakker om med evolusjon kontra myta. Han ville ikke bygge på sin egen intuitive legmannsforståelse. Han aksepterte biologisk evolusjon, men ikke for menneskets sjel og bevissthet. Det er en av de store uforklarte transisjonene.

Og Lewis gikk mot evolusjonisme, altså evolusjon som forklaring på alt. Og så sier han at «i vitenskap» ... [i sånn CS Lewis-stil. Det er det som er så fint med CS Lewis, du kan gå og finne et rett på sitat for nesten hva du vil.] Her er et av dem: «I vitenskapen er evolusjon en teori om endring. I mytene er den et faktum om forbedring.»

Jeg tar ikke fram dette fordi jeg tenker at når vi ikke har forklart livet og vi har ikke forklart bevissthet, så er det rom for Gud der. For Gud er ikke sånn.

Det er ingenting som skjer i naturen uten Gud. Jeg hadde ikke stått her hvis Gud hadde trukket sin nåde tilbake. Dere hadde ikke sittet her. Hele skaperverket ville kollapse hvis Gud hadde trukket tilbake sin nåde fra verden. Så enhver ting som vi kan forklare naturlig, er like mye Gud som det som vi ikke kan forklare.

Jeg sier dette fordi jeg vil bare ta vekk, rive litt teppet under disse pop-naturforskerne som prøver å fortelle oss at vi kan forklare alt, så det er ikke noe mer å lure på, og så trekker de alle mulige vidløftige konsekvenser om syn på menneske og moral og jeg vet ikke hva, ut fra sitt litt sånn fantasifulle syn, da.

Før jeg slutter: Nå har jeg snakket om biologisk evolusjon. Det finnes også noe som heter kosmisk evolusjon, som starter fra Big Bang. Big Bang ble en plasmasky, og så dannet det seg atomer og elementærpartikler, og så klumpet det seg i galakser og stjerner, og så planeter og tyngre grunnstoffer enn hydrogen og helium og så videre oppover i rekka.

Og så ble det molekyler. Her har vi fått jorden, ikke sant? Så molekyler, og da kan vi få liv. Og så har vi fått intelligent liv – oss. Vi vet at det har skjedd. Og vi vet at det skal veldig mye til for at det skal skje. Så det er det vi kaller fininnstilling, som ikke jeg skal gå inn på.

Men hvis du leser en sekulær filosof som prøver å forklare det i Big History-sammenheng, som jeg har litt sans for, så sier David Christian at

Fremveksten av noe nytt og mer komplekst enn det som var før det, noe med nye emergente egenskaper, virker alltid like mirakuløst som en babys fødsel ...

Så dette er også et mirakel. Det er heller ikke forklart. Vi kan forklare når det skjedde, og vi kan forklare hva som skjedde, men vi kan ikke forklare hvorfor. Hvorfor skulle den plasmaskyen eller disse elementærpartiklene fortsette å bli til oss, kan vi ikke forklare.

Så da kommer vi tilbake til der jeg startet, Gud som opphavet, Kristus den allmektige, Pantokrator. De som kjenner meg, vet at jeg har en kone som liker ikoner, så jeg må nesten ha med et ikon.

Dette er jo da Pantokrator, altså den allmektige, ikonet for det i gresk ortodoks tradisjon.

Så hvem har laget livet? Hvem står bak kosmisk utvikling? Hvem står bak den biologiske utviklingen?

Jeg vil gjerne at vi skal prøve å glede oss over det mirakuløse i det som er skjedd, ikke tenke at ja, det er forstått, så det er ikke noe mer rom for Gud her. Det er masse rom for Gud.

Så den virkelige konflikten - vi avslutter her nå - handler om fire spørsmål. Nå har jeg snakket om den innbilte konflikten, men det er jo en virkelig konflikt.

1. Finnes det en Gud? Hvordan er Gud?
2. Hvem og hva er et menneske?
3. Hva er galt med verden?
4. Hva er løsningen?

De som har vært her for et år eller to siden og hørt på Andy Bannister vet at jeg har tatt de spørsmålene fra ham. Og hva slags svar har vi på disse fire spørsmålene her?

Det er forskjell på religioner, og det er forskjell på ateisme eller materialisme og kristen tro også. Den virkelige konflikten går på om «alle meningsfylte spørsmål er naturvitenskapelige» kontra «at naturvitenskap bare handler om en del av virkeligheten». Og da skjønner dere hvilken side jeg er på her.

Det går på om «Derfor finnes det ingen høyere hensikter.» vs «Det finnes en Gud som har skapt oss, og som bryr seg.»

Det går på «Evolusjon eller evolusjonisme forklarer alt, og vi er bare et høytstående dyr.» eller «Gud har skapt oss fra støv, som i evolusjonen, av natur, men med en sjel i sitt bilde.»

Det går på «Kampen for tilværelsen er et bærende prinsipp», kontra «vår bevisste distansering fra Gud er menneskets problem.» Det er jo bare en fin måte å si 'synden' på.

Hva trenger vi for å løse det? Mer opplysning? Eller trenger vi å bli født på ny?

Konflikten står mellom «Med døden er alt over.» eller «Jesu oppstandelse» som på den annen side «viser at det er håp utover døden, at vi vil legemlig oppstå.»

Her er den virkelige konflikten mellom venstre og høyre side her. Så med det så skal jeg avslutte, jeg har snakket om tre store spørsmål, forskjellige forklaringer, hvordan det ble konflikt, litt om C.S. Lewis' evolusjon, og dette står det altså da mer om i denne boken min.

Jeg skal avslutte med å vise et fint bilde fra dette teleskopet som kom opp i fjor, James Webb-teleskopet, som viser bl.a. disse strekene fra gravitasjonslinser. Gravitasjonen er så sterk at lyset er som i en linse. Og så er det rødsjift fordi det er objekter på vei vekk etter Big Bang.

Takk skal dere ha.